

Sămănătorul

Revistă Săptămânală

Director: AUREL C. POPOVICI

SUMARUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

- VASILE SAVEL. — Impresii literare de I. Sadoveanu (critică).
ION LEORDEANU. — In vechiul parc (poezie)
MIHAIL LUNGEANU. — In Ziua de Sâmpetru (schiță)
IOAN C. POPESCU. — Necunoscutei (poezie).
N. RUSU. — Strofe (poezie)
TEODOR POPOVICI. — Omul lui Dumnezeu (poveste)
RAUL CELERASTRA. — Sonet.
NASTRATIN ET COMP. — Revistă Critică.

Exemplarul 20 bani

„MINERVA“. — București.

„MINERVA“ INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI
EDITURĂ
BULEVARDUL ACADEMIEI, 3. — EDGAR QUINE, T. 4. — BUCUREȘTI

A APĂRUT:

VIATA
DE BOEM

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TRADUCERE DUPA
HENRI MURGER
de V. G. NALBĂ

PREȚUL : LEI 2.—

De vânzare la toate Librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMĂNALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

B-dul Academiei, 3,

BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei

În străinătate 12 »

IMPRESII LITERARE

de IZABELA SADOVEANU-EVAN.

Figurile feminine în literatură sunt primite de obicei cu oarecare simpatie, ceia ce nu e cazul d-nei I. Sadoveanu, care prin felul său de scris și-a creat mai mult antipatii. Aceasta poate fi datorită și faptului că părăsind terenul nuvelisticii, după ani îndelungați de tăcere, a reluat pana ca să scrie articole de critică literară, ceia pe drept sau pe nedrept a nemulțumit pe foarte mulți din acei care țin condeiul în mână. Însă această dușmănie literară s'a deșeptat întotdeauna în contra acelor ce scriu articole de critică, în cât pare cu totul natural să se fi îndreptat și împotriva unei femei.

Când deschidem o carte scrisă de o femeie, suntem aproape siguri că vom pătrunde în sufletul ei pe care și-l deschide cetitorilor, că vom găsi idei dacă nu noi, dar exprimate într'o formă nouă, plină de nuanțe, de gingășie; de întorsături de fraze care să ne subjuge prin felul exprimării. O femeie care gândește și scrie în acelaș timp, pare prea personală; aproape toată viața o reduce în jurul eului ei, cercând să generalizeze, să justifice ceia ce exprimă.

Femeile care au fost excepții în literatură sunt cu totul rare, iar femeile, care ca să justifice timpul de civilizație în care trăesc, au îmbrățișat ramuri mai apropiate de activitatea bărbaților, nu au întrecut mediocritatea, ceia ce ar trebui să ne mire dacă ținem seamă că aceeași educație o primesc în școli atât băeții cât și fetele.

Activitatea nuvelistică a doamnei Sadoveanu nu a avut pe vremuri ecoul pe care-l are astăzi activitatea sa de critic impresionist. Aceasta ne-ar putea face să credem că se prezintă cu mult mai bine acuma în fața publicului, ceia ce e de discutat.

Doamna Izabela Sadoveanu are o cultură aleasă și un suflet în care găsește ecou suferința umană, e o intelectuală, care cunoaște din cărți suferința și a devenit umanitară prin puterea de simpatie a omului cult. Idei foarte frumoase care fac cinste persoanei ce le are, însă ele, așa cum sunt exprimate, ne fac *impresia* că nu sunt izvorâte din convingeri la d. Sadoveanu.

Când un scriitor comunică impresiile sale asupra unei cărți publicului, trebuie să i le comunice cât mai clar, ca din ele să iasă cât mai mult în evidență personalitatea celui despre care scrie. Orice vorbă mai mult, o reflecție ne la

locul ei, o diluare a subiectului propus, slăbește impresia pe care impresionistul ar voi să o dea despre scriitor. La noi, critica impresionistă a fost atât de rău înțeleasă în cât au ajuns unii, și de păcatul acesta nu a scăpat nici d-na Sadoveanu, să povestească din nou o poezie sau o nuvelă a scriitorului, să-i reproducă parte din scriere și pe urmă satisfăcut să exclame: «Vedeți cu câtă putere își exprimă aici durerea poetul, etc.» având aerul să spue cetitorului: «Grație mie simți și tu frumusețile artei!» — o greșeală mare, de oarece acești critici trebuie să ție seamă că printre cititori se găsesc și oameni care nu scriu, dar cu un gust mai rafinat decât al criticului. Impresionismul în critică e relativ nou, e un gen creat de francezi în care criticul comunică publicului în mod inteligent impresiile sale asupra unei opere. E un gen «ușor», plăcut, și foarte greu, căci în acest gen sărăcia sufletească nu se poate ascunde îndărătul teoriilor rigide și a logicei.

Din felul cum își descrie impresiile literare d. Sadoveanu, esă mai mult în relief volubilitatea exprimării sale, avântul pe care l ia sufletul său, decât bogăția de suflet a scriitorilor despre care vorbește, ceia ce de sigur că nu a fost în intenția domniei-sale.

Impresiuni vagi în care trecutul își cântă cântecul său cu o duioasă amintire, un sentimentalism cuprins în fraze ce curg șuvoi peste virgule și puncte, o repetire a imaginilor scriitorului, iată prima impresie ce lasă cetitorului «Impresiile Literare».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

Scriitorii despre care vorbește doamna Sadoveanu sunt unii de un mare talent, în cât în privința aceasta impresiile d-sale sunt drepte, chiar când vorbește despre scriitori ca d. Sandu-Aldea care «lovește gustul estetic prin lipsa de simț critic și alegerea eroilor povestirilor sale». Dacă d. Sandu-Aldea îi lasă această impresie, sunt alți cetitori cărora le plac poate acești eroi, această manifestare a naturei omenești pentru caractere tari, brutale și puțin simpatice. Deci, vorbind în general bine despre scriitorii din volumul de față, scriitorii pe care publicul îi privește cu dragoste, nu riscă câtuși de puțin să fie în contradicție cu dânsul, și, — un punct câștigat. Inșă acești scriitori văzuți prin prizma sufletească a d-nei Sadoveanu au pierdut fiecare din originalitatea, din caracterul său propriu, părănd toți unul și același om. «Comprehenziune largă; simpatie largă; o grijă adâncă tremură în sufletul oricui se îngrijește de soarta celor mulți și nenorociți; pretutindeni milă duioasă pentru tot ce e mic, umilit, învins în luptă, suferă în taină, simpatie largă ce deschide sufletul cetitorului etc. (în ultima frază e vorba de poemul d-lui Anghel «In grădiună»); sufletul lui Iosif pătrunde în viața firii și e în același timp pătruns de ea» etc.; dar mă opresc aici cu aceste citate luate din aprecierile asupra vre-unui scriitor de care vorbește d-na Sadoveanu.

O singură persoană se vede, planează cu putere asupra întregului volum. se descrie, își destăinuie sentimentele, gândirile, în variante, și aceia este: d-na Sadoveanu. A doua impresie ce lasă cititorului...

Și dacă această suferință ar fi fost îndurată, dacă durerile mari ale celor

apăsați i-ar fi măhnit adânc sufletul, dacă ar fi luptat și ar fi căzut învinsă, atunci ce poem dureros ar fi fost acest cântec al său și la ce operă literară n'ar fi dat naștere! Pe când așa, precum am spus, D. S. are sentimente nobile care-i fac cinste, e o intelectuală care prin simpatie vede durerile pe care nu a avut prilejul să le simță.

Pentru critici d. Sadoveanu nu are simpatie. În articolele sale vizează pe unii cercând să-i ridiculizeze prin «savanta critică». Cine știe, poate să fie și aici vre-un vechiu resentiment, însă să lăsăm pe d. S. să vorbească.

«Maeștrii criticii noastre, vocile autorizate ale d-lor Maiorescu și Gherea nu se mai aud de mult în public. Iar în locul lor o serie de *ilustri necunoscuți* ¹⁾, într'o limbă barbară, cu un vocabular de mahala, sub cuvânt că fac critică, înjură pe cine le cade la îndemână, prin diferite organe de publicitate, de cari se servesc pentru micile lor interese, și micile lor răzbunări, *vărsându-și invidia și ura cu care le otrăvește sufletul publicul cititor* când ridică în admirația sa de zinteresată, talettele adevărate și cinstite.»

Cele exprimate zici mi se par dacă nu într'o limbă barbară, cel puțin într'o limbă neînțeleasă. De sigur că d. Sadoveanu a voit să spue că publicul cititor când ridică un scriitor, umple de invidie pe critic. Dar din citat reesă ceva bizar, anume: criticul își varsă invidia și ura cu care publicul cititor le (invidia și ura) otrăvește sufletul. În orice caz când vorbești de «limbă barbară» se impune să fii ceva mai prevăzător.

Acest torent de fraze e obișnuit la d-na Sadoveanu și e unit cu aprecieri diu care cetitorul nu-și poate face nici o idee. Vom reproduce aici sfârșitul articolului despre d. Iosif, articol ce mi s'a părut cu totul slab.

«Forma aceasta modestă și simplă e însă de o artă desăvârșită, mai ales prin muzica versului. E o muzică firească izvorâtă din căderea versului ca ciripitul paserilor, (s'ar zice că d. Iosif în 1908 când a apărut volumul «ciripea» în literatură) dar atât de mlădioasă la toate nuanțele simțirii, trecând atât de lesne prin toate formele și potrivitându-se atât de bine la toate mișcărilor sufletului! E o artă, o artă desăvârșită, dar care nu se arată, nu se simte la citirea poeziilor (arta care nu se arată și nu se simte, nu există) atâta măiestrie e în mânărea versului la Iosif.»

Iar rezultatul poeziilor d-lui Iosif:

«e o dulce căldură sufletească, ca după destăinuirea gingașă și sfioasă a unui prieten drag, a unui suflet blajin și plin de lumina dragostei și a milei, un ecou al cântecului nostru popular răsfrânt prin sufletul unui adevărat și mare artist.»

O limbă neîngrijită, încărcată de adjective care nu se potrivesc, o grabă nervoasă de a ajunge la sfârșitul articolului, idei care exprimă cu totul altceva decât ceia ce era în intenția scriitorului, iată a treia impresie ce lasă cartea în sufletul cititorului.

* * *

¹⁾ Sublinierile nu sunt ale d. Sadoveanu.

Doamna Izabela Sadoveanu a fost adeseori acuzată că în impresiile sale literare e părtinitoare, și, din anumite legături de prietenie sau de rudenie caută să stabilească un criteriu critic. D-sa a dovedit prin recenzii publicate în «Viața Românească» că prietenii literare nu pot să-i influențeze gustul estetic, că atunci când scrie, nu are în vedere gradul de rudenie sau de prietenie, fiind preocupată numai de opera scriitorului. «Poate să-mi fie cineva prietin, dar dacă nu-mi place ceia ce scrie eu nu pot să-l laud, *sunt sinceră* și spun lucrurile așa cum le simt», îmi spunea adeseori d-na Sadoveanu.

Sinceritatea domniei sale i-a atras mai multe dușmăni literare, fiind atacată nu ca *scriitor*, ci ca *femeie* care a îndrăznit să-și spue cuvântul ei în literatură. De sigur că acele injurii de mahala în contra cărora se revoltă d-na Sadoveanu au atras simpatiile publicului cetitor pentru femeie, arătând în același timp și lipsa de educație al acelor domni.

«Să fii sincer, îmi șoptește o voce, e o nebulie, cine e sincer nu trăește bine. Trebuie să știi să profiți de legăturile ce ai ca să ajungi»... Vai! când te gândești că mersul treburilor e acesta, când știi că fiecare vorbă a ta te va urmări până la sfârșitul vieții tale, când știi că decâte ori ai spus în față ceia ce ai crezut despre alții, ți s'a spus că ești îndrăzneț, când nu ești plecat, admirator necondiționat, urând tot ceia ce alții vor să urască și iubind tot ceia ce ei vor să iubească, atunci te cutremuri la ideia că prietenii tăi la care ții mult vor să-ți răpească și judecata...

Dacă a fi sincer înseamnă să fii curajos, atunci e bine s'o spun dinainte că eu nu sunt curajos! Cluj / Central University Library Cluj

Revenind la volumul d-nei Sadoveanu, voi spune că articolul despre M. Sadoveanu e just, ținând seamă de observațiile de mai sus, și nu pot trece fără să nu mă opresc asupra articolului despre Ion Alex. Brătescu Voinești. Îndărățul acestui articol scris cu căldură, simți acea mână femeiască care a tremurat scriindu-și o pagină din trecutul ei, pagină care evoacă de odată atâtea amintiri nenumărate acelor ce au trecut prin viața de student. Pare să fie mai mult o pagină din memoriile unei femei, care prin indiscreție a fost scoasă la lumină. Altfel se scriu, lucrurile prin care am trecut și altfel acelea pentru care avem simpatia unui intelectual!

Regăsim totuși și în acest articol caracterisări prin negații, și lucruri cu totul obscure.

«Frumusețea acestui stil nu e în forma adeseori neglijentă, în întotdeauna simplă, bogăția și culoarea e în sufletul acesta arzător, în simțirea caldă și vie ce însuflețește povestirea și se strecoară binefăcătoare în sufletul omului.»

* * *

Acest articol nu l-ași putea termina altfel decât punându-mi aceiași întrebare pe care la sfârșitul articolului său despre d. N. N. Beldiceanu și-o pune d. Izabela Sadoveanu.

Deci, «are sau nu are «d-na Izabela Sadoveanu» talent? Răspunsul ori cărei negații critice ni-l poate da un volum, în care autoarea s'ar regăsi pe sine însuși, și-l așteptăm cât de curând.»

VASILE SAVEL

ÎN VECHIUL PARC

Aceleiași

In vechiul parc am rătăcit aseară,
Pe marginile lacului adânc,
In care vine să se oglindească,
De multe ori, fermecătoarea Lună.

Eram atât de singur, draga mea,
Că nu știu ce putere nevăzută
Mă îndemna să plâng ea un copil,
Pierdut într'o pustietate mare.

Mi se părea că merg pe marginile
Prăpăstiei enorme, fără fund,
Spre care mă chema, e'o sfântă taină,
Neînțeleșul vieții mele triste.

Un vânt ușor se strecura prin arbori,
Și frunza povestea un basm străvechiu,
Din vremile când fericeirea toată
Nu se mutase 'n lumi necunoscute.

In vechiul parc am rătăcit aseară,
Pe marginile lacului adânc,
Și pareă rătăceam mereu în preajma
Iubirii care nu cunoaște margini.

O taină mă chema în fundul apei,
Precum iubirea ne'ncetat mă chiamă
Spre veșnicile ei adâncuri sfinte,
Pe care numai Oeder le-a pătruns.

ION LEORDEANU

ÎN ZIUA DE SÂMPETRU

— ICOANE DIN POPOR —

În ziua de Sâmpetru tot creștinul duce la biserică prisos din roadele muncei lui și ale belșugului pământului miluit de D-zeu, daruri lumești, drept mulțumită pentru darurile cerești: ploi și soare cu rost la vreme. Femeile mai ales nu ți-ar mânca un măr or alt ceva, ferit-a sfântul, înainte de a-și fi făcut datoria asta, și a da de pomână. «Intâi Domnului și morților, zic ele, căci tatălui ceresc i se cade, iar morții de rămnesc, toată *pomana* e spre pagubă, și alt an nu mai rodesc nici pomii, nici spicele aurii.»

Tot în ziua de Sâmpetru se împarte și brânza pe la stâni, jumătate din tocmeala de la urcatul în munte, ca să aibă fie-care ceva de dulce pentru casă și făcutul fânului. Cum însă de astă dată n'au puțința să ducă la biserică din ea, obiceiul e ca preoții să meargă prin munți cu cartea și căldărușa cu apă, citind molifte, blagoslovind și sfințind produsul bogat al stânelor. De aceea azi, pe la prânzul mare, pe plaiul ce duce la stâna din «Brădet», vezi o pestrițătură de oameni în cămăși curate, trăgând caii de căpestre, femei cu mărâmi albe pe cap, cu ii înflorate, cu fote roșii, iar în fruntea lor părintele, călare pe vânatul lui.

Peste noapte a plouat mult și așezat. Spre ziuă s'a pornit o sfoară de vânt de la miază-noapte, spulberând norii, limpezind cuprinsul, și acum din pământul umed se ridică odată cu aburii ușori, miros de iarbă verde, amestecat cu o dulce mireasmă de mușetel de cimbru și pelin.

Cerul e albastru deschis, pătat ici colo numai de brume subțiri ca de spumă. Frunzele de fag sticlesc subt sărutul razelor de soare și întreaga fire deșteptată ca dintr'o amețeală plăcută, înalță fruntea și glasuri de mulțumită: pâraele hohotind prelung; pasărilor luându-ți auzul cu cântece vesele, nesfârșite. Oamenii au ajuns în poenile scaldate în lumină. Vârfurile împădurite, năpădite de bucuria zilei, veghează ca niște policandre, în biserică asta mare a firei; iar în depărtare spinările și cucuele stâncoase, în neclintirea lor, ascultă par'că vraja unei povești.

La un loc, lângă mânăzările așternute la păscut, cu capul așezat pe mânele făcute cruce subt el, cu fața spre cer, Niță Brebene, un ciobănel cu obraji roșii, cu păr albișor ca puful pe el, cântă un cântec al lui:

«Leliță de pe vâlcea
 Leliță, leliță, fa!
 D'ai fi tu nevasta mea
 Leliță, leliță. fa!
 Sus la stână mi te-aș duce,
 Ți-aș da caș și urdă dulce!»

* * *

— «Și tu neică de mi-i lua
 Neică Neicușor!
 Cămășuța ți-oi spăla
 Neică, Neicușor!
 Oile ți le-oi păzi
 Și la sân te-oi încălzi!»

Se aude apoi lămurit glasul răgușit al mănătorului din «Ghimbavu» indemnând oile la muls, cu vorbele repetate și atât de obișnuite în munți: «Hăi la ușă!»

Urechiatul din bătătura stânei când zărește oaspeții dă alarma ca un gornist, care-și așteaptă șefii în poarta regimentului. Câțiva dulăi, garda de onoare, dau năvală, să le facă primirea, prezentându-și dinții ascuțiți. În urmă-le aleargă însă *după* un băețandru, strigă la ei: «Na dălături șarle urite!» și svârle în câte unul cu bâta, de-început să înfunde pădurea chelăcând.

Baciul dă acum un chiot și mânăzării pornesc oile spre strungă, să le boteze preotul și să le mulgă de amiaz.

Oamenii se vâra printre ele, dornici să vadă c'o clipă mai înainte câte o belă or vre-o țigae dragă. Se aleg întâi sterpăturile cele care *au pus de mămăligă* cu laptele, și cei de la ușă le storc ugerul în fața stăpânilor ca să se încredințeze văzând cu ochii, de cele ce o să le spue baciul mai târziu de pe răboj.

Se face apoi o mică întrerupere. Preotul își pune patrafirul de gât, ia cartea în mână, citește ceva în auzul tuturor, stropește strunga, făcând cruce cu asvârlitul aghiasmei și zicând la fie care dătătută:

Ca să ródiască turma în pace
 Și să se depărteze de ele jigăniile
 Și să se înțeleste gura lor!»

Căinii s'au strâns în jur și stau tolăniți pe labe, câțiva porci s'au apropiat nedumeriți, grohăind, par'că ar întreba ceva. Au intrat acum în stână, străinii toți cu baciul și cu preotul, scotocind toți în trăiști și dăsăgi și vârsând pe tâlpiță darurile aduse: rachiul, ceapă verde, mărar, ardei, și tutun, care ce l'a tăiat capul și l'a lăsat inima.

Preotul, ca stăpân de stână, a adus mai multe și a adus și din

toate câte a căpătat prin munți îndepărtați, timp de 2 săptămâni: carne de căprioară și de porc sălbatec, păstrăvi afumați, pâine cu cartofi, și tabac din țara ungurească.

Baciul pune o căldare plină pe foc, presară ceva mălai în ea și când a început să forfote apa îngroșată, aduce din *stâna foalelor*, câteva bucăți de caș dospit, îl frământă bine, îi dă sare și-l aruncă într'o tigae mare, chipurile în trei picioare, dar nici unul ca lumea. Il amestecă cu ceapă și mărar și începe apoi a-l învărti și a-l *pisăgi* c'o frântură de lingură neagră, știrbă ca gura unei babe.

Când mămăliga mare, *cât o răpă*, s'a răsturnat într'o rână pe masa lungă, făcută dintr'un brad, ciăpat în două, cu patru rămuri în loc de picioare, a dat și baciul gata balmeșul din tigae. Să te ții acum întinsori în untul lăsat și suceli de linguri ca să rupă ațele, ce se făceau din cașul muiat!

Paraschiv Teslea un român, veșnic vesel, face prinsoare că ocolește de trei ori stâna cu lingura lui și gluma e gata; ce folos însă că s'a isprăvit balmeșul din tigae d'atâta tras și bieții oameni au fost nevoiți să se încârduească p'afară ca să îmbrace cu rîndul din sfoara bunătaței.

Au venit acum și mînzărarii cu gălețile pline cu lapte. Baciul mai aruncă în tigae câteva coji mucegăite de caș și le face și lor rînd la masă, la pastrama friptă și la jintița acrie, pusă în bliduri de lemn și în cupe.

Mîncau toți *pe îndeletele*, cumpătat ca la o masă unde-s adunați oameni mulți și feluriți, numai Mitu Sgăbănuș poreclit foametea lumii, căra des bucățile și ducea lingura tot plină și repede par'că zece turci se băteau la gura lui. Se uitau toți la el, dar nu zicea nimeni nimic. Baciului îi venea să strige. «Mai încet, nebune, nu-ți pune sufletul cu jintița că mai sunt și alți oameni pe lângă tine, dar s'a omenit de atâtea fețe, care mai de care și a tăcut; dar tot nu l'a răbdat inima și după un răstimp zise așa rîzând.

«E bună, Mitule, ha?»

— «Bună, bună!» se grăbi să răspundă el, ducând repede lingura la gură, temându-se par'că să nu piarză cu vorba lungă o îmbucătură.

Paraschiv Teslea îi împinse blidul mai aproape, de și nu se atingea nimeni de el, că unde ar fi putut răsbate măiculiță, printre lingura burduhănoasă și zorită ca o fată de măritat.

(Va urma).

MIHAIL LUNGEANU.

NECUNOSCUTEI

Mă 'mbăt de primăvară când treci pe lângă mine,
 Și tremur ca o frunză de-un dor adânc, ascuns,
 Iar graiul mi se leagă de-ași vrea să vii spre tine,—
 O, de-ași putea o vorbă să-ți spui, ar fi de-ajuns!

Când nu te văd, tristețea m'apasă ca un nor,
 Iar sufletul meu parcă în lacrimi se topește,
 Și singur, făr'astâmpăr, nefericitu-mi dor
 Ca paserile toamna, spre tine pribegește.

Eu simt că niciodată nu vom putea vorbi,
 Ci vecinic pentru mine vei fi ca un parfum,
 Ce-l sorbi dintr'o grădină, dar nu poți, vai, răpi
 O floare, numai una, și stai uimit în drum.

ION C. POPESCU.

STROFE...

Îndureratele plânsori,
 În sufletu-mi închise,
 S'au revărsat de-atâtea ori
 Pe marea mea de vise..

Și 'n umbra tristului noroc
 Mi-au pustiit iubirea. —
 Cu dorurile la un loc
 S'a prăbușit mărirea.

Dar azi tăria le-a crescut
 Și 'n maluri se revarsă.
 — Pe fruntea albă din trecut
 Seninătatea'i ștearsă.

N. RUSU.

OMUL LUI DUMNEZEU

— POVESTE —

A fost odată, ca niciodată, că de n'ar fi, nu s'ar povesti...

A fost pe vremea ceea, când — se zice, că oamenii erau — nu știu cum — mai altfel, de cum sunt astăzi: mai harnici, mai pașnici, mai așezați la minte și la vorbă, mai temători de Dumnezeu și mai iubitori de cele sfinte. De aceea și D-zeu avea mai multă milă de dânșii și-și întorcea mai des fața la rugăciunile lor, făcând să ploaie la vreme și să le rodască din belșug holdele... ba... chiar se coborise tocmai în cerul de-al treilea, de-i știau și oamenii locuința și mergea fiecare cu smerenie înaintea scaunului său, ca la un părinte de-și arătau păsul și-și alinau chinurile și nevoile, ce le presărau viața, la sfaturile și mângăerile lui de «tată ceresc»!.. iar... îngerul cel rău, se trudea de pomană, dând târcoale cu mreața sa în unda acelei lumi binecuvântate!..

Iacă tocmai de pe atunci îi și povestea, pe care vreau să v'o spun... și... de nu credeți, alergați după dânsa, de-o ajungeți și v'adeveriți, că ea când a trecut prin sat pe la noi, era sară și oamenii erau la cină... și numai eu stam la porțiță; iar ea «hop» mi-a intrat în guriță.

Și ca să nu lungesc vorba, că unii de pe acuma au început a căsca, mă rog de d-voastră s'ascultați, că-i un sfat pentru nevoiași și scăpați.

Cum vă spusei, de mult, tare de mult, trăia într'un sat din cele mândre, ce se revarsă atât de multe prin văile țării noastre, un Românăș; bun la Dumnezeu într'un feliu, că se duce regulat la biserică Duminiicile și Sărbătorile, și se ruga cu credință lui Dumnezeu și nu eșea de acolo, mai înainte, Doamne păzește! până ce nu se sfârșea Sf. Leturghie, de 'nucua dascălul biserica cu cheia.

Să dea el pe la crișme și să se puie cu alții, de rând, ca să ție șanț dracului cu rachie?... Ferit-a sfântul.

Toată ziulica își caută cu drag de gospodărie și trebușoarele lui; cu lumea din sat se purta cu rânduială, vorbea așezat cu oamenii, când se întâlnea prin sat și tot lucruri de folosința lor, iar nu «pui și ouă»; și ținea mai pre sus de toate la cinste; de aceea la dânsul cuvântul dat, era *lege*, pe care nu l'ar fi călcat cu prețul vieții.

Să nu uit, să vă spun, că omul nostru se hrănea din morărit, meșteșug ce-i rămăsese din moși strămoși.

Câte vieți nu trecuseră prin satul lor!.. ș'acolo pe marginea apei, ce scaldă poalele satului de vale, apucaseră moara, ce sta pe-o rână,

cu pereți de bârne înegriți de vremuri, cu acoperișul de șindilă, pe care înverzise mușchiul; și tot acolo o lăsară, luptându-se cu apa, care strânsă în iezătură, ca să prindă putere, se arunca pe scoc, cu furie, asupra roții, dar... cădea jos, istovită, în țipete de jale... pe când roata morei se învârtea rece, nepăsătoare, la atâtea vieți, cari s'au hrănit din munca ei!... Trăit de mititel în preajma morii cu bu-nică-so, pe care-l apuse, mai pe urmă cu tată-so, care-i lăsase toată grija ei în spatele lui, flăcăeanul nostru stătuse *băital* lângă dânsa; și nu se prea putuse urni nici măcar până în sat... da de cum mai depărțișor, ca să vadă și să priceapă și el, cumu'i în lume.

Apoi când s'adunau oamenii la măcinat și începea moara cu huetul ei, ce-l scoate din incheeturi — de răcnește la urechea cuiva, când trebuie să-i spui o vorbă — pas!.. să-i zici, că i-a mai rămănea și lui vreme, să mai afle, cum îi rândul și rostul în lume!.. Așa că crescuse, cât mi ți-i *găliganul* și știa una: moara și treaba măcinișului din zorii zilei și până'n miezul nopții.

Mai pe urmă, când bietul tătâne-so și maică-sa și-au dat obștescul sfârșit, el era om în firea toată. I-a îngropat cu toată cinstea și le-a făcut toate rânduelile creștinești cari erau pe atunci. Iar de aici în-nainte au rămas toate pe socoteala lui, luându-le de coadă și invâr-tindu-le, cum va crede mai bine.

Și cum v'am spus dintr'un capăt, apucase cele bune din bătrâni și nu s'ar fi desbărat de ele în ruptul capului.

Și cum ar fi făcut el una ca asta, când începuse a-i merge vestea peste șapte sate de om cu cumpăt la vorbă pentr'o lulea de tutun; zi-i: om al lui Dumnezeu și pace bună.

Azi așa, mâne așa, ajunsese vestea morarului nostru până hăt de parte,.. încolo... și cum i se întâmplase moara și pe-o apă repede curgătoare, de-i făce un lucru de făină, de nu știu cum, să vă spui, începură a-i curge, bădică, satele la moară de nu dovedea cu două pietre de măcinat. Stăteau carele cu sații de popușoi, până cine știe unde, așteptând să le vie rândul; iar moara huia și făina curgea în postavă până în cântatul cocoșilor de miezul nopții.

Vezi, că se ținea rând la moara lui și nu lua vamă cu viclenie: numai un *mertic* la *stambol* — partea lui pe sfânta dreptate; și de aceea trăgea lumea la dânsul, mai dihai ca la altceva.

Toate îi mergeau bine, cu rost și cu folos... de ar fi trebuit, ca omul nostru să întinerească de chef și bucurie... dar., vorba aceea: «tot lemnul își are viermele lui»... un păcat tot îl rodea la suflat și pe el și-i băga bețe în roate; de nu putea bietul morar să fie cum ar fi trebuit și-ar fi vrut și dânsul să fie.

Avea Românul ceva... că acolo o meteahnă și-o ținea în mare taină, că deabia numai eu am aflat'o.

Cum am aflat'o? Asta-i treaba mea... da să nu uităm vorba, spui de alte *broazbe*... morarul nostru, deși începuse a-i pica brumă pe părul capului, era tot neînsurat și nici nu prea se gândise el la însurătoare; și-ți vedea acuși din ce pricină, că o leacă de incurcătură și nebăgare de samă îl sminteau dela tică și-i făceau zile fripte. Dă... puțin lucru-i să începi a înălbi și să rămâi *feteleu*, ajungând de vorba satului?

Am spus că Românul nostru avea mare năvală la moară și că vămua cinstit, nici să 'nșele nici să fie înșelat. Vezi bine că la toată urma, tot s'alegea și el cu ceva grăunțe,.. ba chiar mulțișoare căci de... câte un mertic, câte un mertic, într'o zi și mai și-o noapte, se strâng multe la un loc!...

Târziu, pe întunecate, după ce se regulau toți gospodarii, de-abea își aducea aminte și morarul, că nu mâncase de sara trecută; căci dimineața, ce pustia era să pue în gură, când n'avea ce... să vedeți d-v cum se petrecea lucrul.

Indată ce mântuia de măcinat *ominescul* și bătătura morii se golea, turna în coșurile ei un poloboc, două, de grăunțe... mă rog câtă vamă făcea, trăzneau fofezele la scoc și pietrile huruiau măcinând grăunțele, de făcea făină molcăluță, de colo din pene — de-ți venea s'o mănânci crudă nu altceva.

Cât clipeai din ochi, se repezea pân'la iezătură din dosul morii pe ușa ce-o avea anume pentru aceasta, trăgea *ciorpacul* pus mai dinainte în apă, lua un *tăbultoc* de pește — mai mare și mai frumos — arunca *clenii* și *grindeluşii* argintii în oala cu borș ce forfotea lângă foc, punea de mămăligă într'un ceaun mare, cât toate zilele — de par'că era să stea la masa lui tot satul; ș'apoi dădea fuga de oprea moara, când pietrile hodorogeau de pomană, isprăvindu-se grăunțele din coș.

Căra făina ș'o turna în ceaunoiul cuprins în para focului și trântea un pui de mămăligă, cu toată—toată făina măcinată. Vă puteți închipui, ce probă de mămăligă era aceea! Mare drept cât o zi din săptămâna «patimilor»

Cum o turna pe o scoarță de car, își făcea cruce și s'apuca de *halit*, mâncând'o toată cu udătura de pește, de numai rămânea o fărâmitură de leac; iar când se scula la închinare, părea că nu pusesese nici pe o măsă, jeluindu-se în șoaptă, că nu s'a săturat și-i chiorăe mașele de foame.

Să nu care cumva să credeți d-voastră, că trebușoara asta era la dânsul din copilărie! Nu, doamne ferește!

De când?

Nici chiar el singur nu știa, de când dăduse peste dânsul pacos-tea asta, că ce mânca nu-i mai ținea de saț! D'apoi eu nu știu nici atâta. Numai atât să vă gândiți d-voastră și să vă faceți socoteală, că, câte zile sunt într'un an, foamea lui creștea pe fiecare zi și că trupul mai i se încovoia sub povara păcatului, ce-i rodea sufletul și sub frământările minții că, «măi ce să fie asta pe capul meu și cum să scap de păcatul blestemului ista»!...

Intr'o sfântă Duminică se scoală morarul disdedimineată. Își răcori fața cu apă limpede, curată, — cumu-i vioara — dela fântână, își plecă genunchii la icoana *Mântuitorului*, ce sta răstignit pe cruce, între mănunchiurile de busuioc, sulfină și simzenică și se ruga ca întotdeauna *Tatălui din cer*, ca să-l izbăvească de păcat. Eși afară, în ușa chilerului din dosul morii — unde își avea locuința — și cu o rotire de ochi își îmbrățișă tot cuprinsul gospodăriei. Negurile nopței se topeau în lumina roșiatică a celor dintăiu raze de lumină, ce străluceau pe crestele dealurilor. Fața iazului fumegea, prefăcându-se în aburi călduți, jilavi. În păpuriș, s'auzea măcăitul vr'unei rațe sălbatică, pe când văzduhul, săgetat de aripele vr'unui nagâț, se înfiora la strigătu-i ascuțit, străpungător. Dinspre sat s'auzea — în mijlocul cântului de cocoși — vuetul metalic, cu un îngânat de bănzar, al bătaii de toacă, tăiat în răstimpuri de sunetul clopotului, cari din turnul bisericii, ce se adăpostea sub pletele unor nuci bătrâni, chema pe credincioși la sfânta slujbă.

Morarul mai trebălu, ce mai trebălu el pe-afară, apoi intrând în casă, își încălță cibotele de piele de *iuft*, date cu *dohot*, își îmbracă *zăbumul* cu guler de miel negru, își puse căciula cea mai bună în cap și luându-și o făclie de ceară curată, și o creangă de busuioc verde în mână, încuie ușile și purcese la biserică.

Aici se închină cu smerenie pe la sfintele icoane, mai alinându-și suferința în rugăciune și se așază în strană, sa s'asculte ce zice preotul și dascălii.

Se începuse slujba de mulțișor și toți acum, cu mic cu mare, tânăr și bătrân, erau ingenunchiați și privind smeriți cu fața la pământ ascultau la Sf. Evanghelie, zisă cu glas dulce, mângâitor, în tonuri prelungi, de preot, îmbrăcat în odăjdii, toate în fir de aur.

«*Strămtă și anevoiasă este calea mântuirii către Dumnezeu și largă și lesnicioasă calea pierzării*»... răsună glasul preotului, în tăcerea sfântă a locașului dumnezeesc.

La auzul rostirii acestor cuvinte sfinte, sufletul morarului se anină de firul nădejdiilor unor zile mai bune. Se gândea el în sinea lui și-și

imputa, cum de nu i-a venit în minte până în clipa aceia ca să se ducă la Dumnezeu, să-i spună păsul și să-l roage să-l învețe și să-i arate care-i calea, care-l va duce la mântuirea și izbăvirea sufletului său de păcat. Nu-i vorba, își zise el așa, că nu prea poate ori și ce muritor s'ajungă la locuința «Celui prea înalt»; dar se gândea, că poate lui i-o ajuta, căci... oricât... nu se știa cu nimic nevrednic la sufletu-i... ș'apoi, dacă s'o fi întâmplat să-i calce vreodată voia, aceasta a fost din neștiință.

Cu hotărârea această, ce par'că îi mai alina sbuciumul sufletului, se întoarse acasă, după ce luă *anafură*.

Ajuns aici, își făcu morarul *mălai* pe-o săptămână, îl pune în traistă și traista în băț, apoi se însemnă cu semnul crucii și purcese la drum; dar încotro?... nici el nu știa. Și dacă nu știa el, eu de unde am să știu! Atâta doar, că plecase să găsească pe D-zeu, care să-i arate calea mântuirii, după cum cred, că pricepurăți și d-v.

În marginea satului stătu pe loc, își făcu socotelile și ghici că e mai bine să întrebe de un Român din sat, cunoscut, încotro e calea către Dumnezeu; decât să umble'n *bobote*, ori să întrebe vr'un drumeț străin, care, când l'ar fi auzit l'ar lua poate *de-un sărit din minți*.

Așa se abătu pe la poarta unui cumătru al lui, căruia îi botezase tatăl său un băet, și care era cu casa drept în calea lui:

Ceala *robotea*, nu știi ce... știi ca omul prin prejurul casei, câte nu găsește să facă.

— Bună vreme!

— Bună vreme... dar încotr'o ai luat'o? îl întrebă cela prins de mirare, că-l vedea odată și pe dânsul uimit de lângă peatra morii.

— Apoi, cumătre, iată cum, și iată cum, îi înșiră toată pricina plecării de acasă.

Cumătru, cam nevoiaș... da știa și el din auzite de pe la acea crăsmă, când vr'unul o lua bine la măsea... că el știe unde-i Dumnezeu, c'a fost la dânsul și că l'a dăruit, și câte și mai câte *poglundăcuri* de aestate!.. Ș'ășa începea a-i spune morarului cum îl tăia capul: «ia-o spre Soare răsare și ține *șleahul* drept înainte, fără să faci nici *hăisa* nici *ceală*. Când ai ajuns în calea Ursului să bagi de seamă, c'ai să dai de-o cărărue. Lași drumul, ș'apuci pe cărărue, care te scoate drept la coasta Lupului; pe urmă faci *hăisa* 'n loc ș'o iei spre dumbrava Cucului».- Mă rog, să nu zică că tace din gură și nu-l îndreaptă; dar toate se potriveau, chiar ca nuca 'n perete. Morarul pricepuse cele ce-i spunea cumătru'so, pân la genunchiul broaștei; dar... dădea și el din cap, că află mai ușor, pe unde să meargă la D-zeu.

Mai la urmă, cumătru-so rugă pe morar, că dacă l'a nimeri pe

D-zeu Sfântul, să-și facă o pomană și cu dânsul și să-i spue *Ziditorului lumii*, că și el e un uitat de Sfinția-Sa și c'a scăpătat rău, de nu mai are decât un cojoc în toată bojdeuca lui, căpătat ș'acela de pomană, că... doar-doar... s'a milostivi și l-a dărui și pe dânsul c'o țără de noroc și avere.

— Cum nu, cumetre, da l'oiu ruga, de ce să nu-l rog; că, doa limba oase n'are — făcu morarul.

Apoi, după ce mai lasă vorba cumătrului, ca să mai dea o *raită* pe la moara lui, de cine știe ce întâmplare, D-ne ferește, ieși iar la drum, își ma aruncă ochii odată îndărăt și cu D-ne ajută, o porni către soare răsare.

Merse el ce merse... cale lungă să-i ajungă... că cuvântul din poveste înainte mult mai este... anume cât, nu știu, că nu l'am întreat: nici cât a mers, nici pe unde-a colindat și nici ce i s'a mai întâmplat; atât, că într'o bună zi, după multă umblătură, a ajuns la marginea unui codru des, ce se întindea pe spinările unor dealuri până hăt... încolo... departe de nu-i mai dădea de capăt.

Intră deci în cel codru des și, mai cu frică 'n sân de jigăanii, mai îmbărbătându-se cu nădejdea în *Cel de sus*, începu a se strecura printre copacii înalți de păreau, că străpung albastrul cerului. Merse el ce merse prin pustiul codrului învăluit în liniștea unui miez de noapte, înfiorată în răstimpuri — de ciripitul câte unei păsări, ce se furișa temătoare prin frunzișul copacilor, până ce ajunse la un izvor a cărei apă țâșnindă din iarba unui dâmbuleț, se prelungea în susur argintiu și în țârniit de greieri, din jghiabul unui ulucel din coaje de tei, înfipt în dâmb și sprijinit într'o crăcană, de-o mână milostivă

Mărarul se puse jos pe pajiștea din jurul izvorului, își scoase mălaiul, ce-i mai rămăsese și se apucă, să se ospăteze; trase câteva gături de apă și punându-și mânele căpătâi, se întinse la umbra răcoroasă de sub poala codrului.....

Când se trezi morarul nostru, începu a se freca bine la ochi și să nu-și creadă văzului ceea-ce vedea! Incepu a se pipăi să vadă dacă-i el *aidoma*; și de nu cumva visează.

Ce să vedeți d-v.? Innaintea lui se ridicau niște palate cu totul și cu totul din aurul cel mai curat, cu ferestrele din cleștar limpede cum e lacrima... de te orbea, când te uitai la ele.

Pe deasupra cu fășii de lumină, prinse în cue cu floarea din câte-o stea. Imprejurul palatului se întindea o grădină cu copacii și florile numai din mărgăritare, *smarande* rubinuri și alte nestimate, printre cari alergau — în joc nebunatic — roiuri de îngeri cu capetele îmbrăcate în păr auriu, cu fețe rumene, atrăgătoare — străpunse de ochi argintii — sburind pe aripele lor albe, ca *steaua*.

O muzică cerească, divină, se înălța din piepturile cetelor de *hieruvimi* și *serafimi*, ce furnicau pe potecile grădinei; ridicându-se și plutind în văzduhul plin de miros de smirnă și tămâe

De-asupra ușii palatului, străluceau soarele, luna și luceferii. Era :nă rog, o măreție și-o mândrețe, de numai prin povești dacă s'o fi mai pomenit.

Și dacă n'o fi minunății de aceste la Stăpânitorul lumii, poi la cine vreți să fie? La mine, ori la ista sau la ceala? Ba la noi — viermi pământești — câtu-i papura în baltă, n'ai să pomeniți nici pe sfertul sfertului din mândrețurile dumnezeiești... ia! poate pe la cele curți împărătești să fie ceva-ceva, da nici acolo, căci cine se poate pune cu puterea dumnezeiască.

Acu, mi-ți întreba : da cum se face, c'a putut ajunge el la scaunul lui D-zeu? Apoi iată cum : V'aduceți aminte, că v'am spus dintr'un început, ca morarul nostru era om drept, cinstit, făcea fapte bune și că trecea drept omul lui D-zeu!

Cum, aceasta nu-i nimica ?

Auzi dumneta, cum să nu fie!... Vezi că pentru faptele-i creștinești și pentru virtutea lui, D-zeu îl avea la inimă și nu-i de mirare, că prin puterea și voia sa dumnezeiască a trimis îngerul, care l-a adus înaintea palaturilor sale ; cum că tot îl chinuia și pe morar ceva cu toate faptele lui, asta era altă pricină, pe care o s-o auziți acuși ! dar știți ce gândii eu, măi băeți? S'o mai lăsăm pe mâne sară.

Nu ?

Atunci lăsați *incurile* și *chicotele* și băgați în cap, că de aici îi mai frumoasă.

Și cum vă spusei, se mai învârti morarul prin prejurul palatului, se mai minună el, ce se mai minună, când iată, că vede viind pe Arhanghelul Mihail, pe care-l cunoscū numai decât după chipul lui, pe care-l văzuse de atâtea ori pe icoana dela biserica din satul lui, și care-l întreabă — făcându-se că nu știe — pe cine caută.

La răspunsul morarului, că vrea să vorbească cu *Tatăl tuturora*, îl luă și *hai pe ici, hai pe cole*, se îndreptară către palat.

Mergea bietul morar cu frică pe frunzișul de pietre scumpe, strălucitoare, ce erau așternute pe cărarușa palatului.

Călca de par'că să nu atingă cu picioarele odoarele, ce erau împrăștiate pe jos. Și Arhanghelul îl duse înaintea lui Dumnezeu, care sta c'o carte mare în mână și citea, în *tronul* său, tăiat în săpături de aur.

Bunătaea i se citea de sub lumina sfântă, ce-i împrăștia razele dimprejurul capului.

Când dădu morarul cu ochii de *Împăratul Împăraților* își plecă

genunchii la pământ, cu smerenie și făcând mătânii se trase mai la ușă, așteptând să fie întreat de păs și de aban!...

Mult n'o stat în așteptare, că *Milostivul* ridicându-și ochii de pe ceaslov, îi puse în Român și-i întinse vorbă:

— Ce vânt te-aduce pe aici, pe la noi, Românașule — îl întrebă *A tot puternicul!*, cu glas blând, părintesc.

— Doamne, nu vă fie vorba cu *bănat*, îndurare cere păcătosul dela mila Inalt Prea Sfinției-Voastre, că uite cum și uite cum... și-i spuse de-a fira'n păr, cum era odată om în toată firea, ca toți oamenii, cum dela o bucată de vreme a început a nu se mai sătura, cu toată fără măsura mănării ce-o mânca în fiecare zi, cum îi creștea mereu foamea și câtă frică și pază duce pentru asta între ceilalți pământeni.

A spus Românul tot, tot... tot mai răcorindu-și focul, ce-i părjolea sufletul; și la urmă a tăcut o *toană*.

S'a gândit el D-zeu, ori a stat să aleagă o vorbă, că după un răstimp a rupt tăcerea ce-i încătușase și întrebă pe morar:

— Fiule, făcut'ai vre-odată, v'o pomană de sufletul născătorilor tăi răpoși?..

— Ba nu, Doamne, la *asta* nu m'am gândit, căci n'am apucat să văd pe nicăeri așa ceva, răspunse morarul cu umilință.

— Păi, îți stau părinții cu țărâna'n gură... și să nu le faci o pomană, ca să-i scapi de năcazul și chinul ist.... că vezi bine truda lor te-o ajuns pe tine!...

Fugi degrabă acasă, măi omule, și strânge făina vămuită cu muncă cinstită dintr'o săptămână întreagă, în care timp să postești, răbdând fără a gusta nimic. Fă o *mălae*, adună satu'ntreg, chiamă și pe popa să citească și șterge de țărână gura răpoșailor neamului tău cu o pomană (praznic) de îndestulare pentru toți. Când vei da blidul cu mâncare și *știupul* de mălai, zi: «*de sufletul tatei, mamei și a tuturor răpoșailor noștri*».

Iar după ce s'a sfârșit praznicul, fă-ți și tu o mămăliguță cu făina ce-o mai rămânea și.... îi vedea cât îi mânca... că nu ți-a mai trebui să mănânci toată făina, pe care-i măcina'o într'o zi cât-ii fi și-i trăi!...

Ș'asta să rămână de învățătură neam de neam pe pământul nostru: că la necazuri, nevoi și orice fel de primejdii leacul să-l găsiți în învățăturile bisericei mele!...

Ș'așa Românul, după ce-a luat știință pentru dansul, cu lacrimi în ochi și-a arătat mulțumirea inimei către *A toate știutorul*, s'a închinat de plecare, dar rămase nedumerit cu mâna pe clanța ușii.. Iși dase cuvântul cumătru-so, că va pune o vorbă de îndurare și

pentru dânsul... și... nu știa acum cum s'o înceapă s'o spue *Domnului*, dela care se pregătea să plece.

La urmă tot o îngăimă el:

— Doamne, trăește la noi în sat un Român — cumătru cu tata — care muncește de cu zori și până în noapte în patru părți, fără pic de hodină; e de treabă în felul lui; dar... duce mult necaz Doamne că e sărac lipit pământului!

N'ai pe ce pune ochii în gospodăria lui și să iei o mătă de coadă s'ò invârtești în casă-i, n'are de ce s'apuca cu ghiarele. Un biet cojoc îi este toată averea... ș'acela de iarnă și vară. Și fiindcă m'am întâlnit cu el în cale, când purcesei într'acoace, m'a rugat, că dacă nimeresc la Sfinția Voastră să pui o vorbă și pentru dânsul... că doar, Te-i îndură și pentru el și i-i schimbă soarta nemiloasă, ce i-ai hărăzit'ò!

Atunci Dumnezeu luându-și ochii de pe carte, zâmbi cu bunătate și-i zise: «Nu umblă după coada altuia, ca să nu se rup'a ta» că «lupul cu slugi nu face gâtul gros»; «ci du-te și-i spune omului nostru, că am luat știință de necazul lui... dar și cojocul acela, ce i se pare că are și pe-acela am să-i-l iau», căci «tot cel ce are i se va mai da; iar celui ce n'are și ce i se pare că are, i se va lua»; așa stă scris la carte.

Atunci morarul a plecat dela palaturile lui Dumnezeu și nu știu cum că nici el nu-și da seama, în ce chip se trezi drept la marginea satului lui.

Ce vrei? Puterea Dumnezeiască... și mai mult nimic. Așa intră în sat; iar cumătru-so, când îl văzu intrând pe poarta țarinii, fuga înaintea lui... și nici una nici două:

— Ce veste mi-aduci, cumetre? Găsitul-l'ai pe Dumnezeu sau ba? Că eu te-aștept de când ai plecat. Mi s'ò lungit gâtul, cătându-te cu ochii în depărtarea zărilor.

— Păi, nu-ți prea aduc veste bună, cumătre, că iote ce și iote ce, a zis D-zeu; că și cojocul pe care-l ai, are să ți-l iee.

— De ce? Nu știu...

— Poate pentru păcatele tale ori a părinților. Nu știu!

— Părinții mănâncă aguridă și copiilor li se strepezesc dinții.

— Asta nu-i de-acu] ci de cându-i lumea.

Mâniat foc, ceala — la auzul unei vești ca asta — intră în casă. dă foc la cuptior bine și când eră pălălaia mai mare... svârrr!... cojocul în fundul cuptiorului zicând:

— Na... să-l mai iee D-zeu, de unde nu-i, dacă poate? Și crezu c'a rupt pielea Domnului.

Ce credeți d-v. de una ca asta? Așa-i că nu i l'a putut lua D-zeu...

Dar Românul, — făcând în ciuda lui — a rămas cu spatele gol-goluț.

Par'că D-zeu trebuia să vină de dragul cojocului să-i pună mina în spate, ca să-i ia cojocul. Vezi că și fapta asta nechibzuită a Românului era din minunile și multe taine ale puterii sale nemărginite.

Așa, ajungând morarul nostru acasă, după ce se mai odihni de umblătură își puse moara pe măsele și la săptămână turnă un praznic de sufletul părinților, de se duse vestea.

Fusese chemat tot satul, care venise cu cățel cu purcel... ba chiar și de prin alte sate se adunară calicii și nevoiași la praznicul morarului. Afară, dinaintea morei, erau înșirate mesele pentru tata părintele și gospodarul satului, iar dela acesta până hăt... încolo... spre fundul bătăturei țoluri, pe cari erau așezate bucăți de mălai galben, rumenit pe deasupra și străchini cu sarmale și bulgur. Toți au mâncat cu mulțumire și nu se auzea decât «bogdaproste» și «să fie de sufletul răposaților».

Dela morarul nostru obiceiul de a face pomană pentru morți a străbătut și s'a întins prin toate părțile locuite de creștini.

Dar morarul nu s'a mulțumit numai cu un praznic, ci regulat, când avea de toate din belșug, făcea câte unul.

Și le făcea desigur, ajutând pe flămânzi, nevoiași și scăpătați; de aceea și Dumnezeu făcea să-i sporească tot în gospodăria lui; iar lumea nu-i zicea altfel decât: *omul lui Dumnezeu*.

Și întâi să vă spui c'am fost și eu la un praznic de al lui și am ascultat chiar din gura lui, cum a căpătat un sfat bun, ca acesta dela Dumnezeu Sfântul, că altcum ar muri de foame calicii satelor. Așa tot se mai țin și ei din mila celor cărora le dă mâna.

Și la urma urmii, m'am încălecat pe o lingură cu coada scurtă, s'o dau pela nasul cui ascultă; ș'aveam și pere uscate de aruncat în cele guri căscate.

Unii vor s'o spun toată... că adică ce-a mai făcut morarul, după ce a regulat-o cu praznicul.

Apoi, ca să știți, incaltea să vă spun drept, că tocmai era pe înserate și m'am tras o leacă mai la întuneric, ca să văd, ce-o mai fi de el și să vă pot spune.

Și iacă ce am văzut: îi mai rămăsese un pumn de făină pe fundul polobocului și făcu o mămăliguță; dar n'a mâncat-o decât pe jumătate și s'a culcat mulțumit.

Și după asta? — Iată am isprăvit povestea...

Auzită dela Larion Vasile, din Orfelinatul Agricol, «Ferdinand», Zorleni-Tutova)

SONET

Mi se răsfrâng din vis în viață
 Ades, de fericire clipe,
 Ce dau tristeței mele-aripe
 Și jar simțirilor de ghiață.

Asemeni mândrelor tulipe
 Abia o zi de se răsață,
 Pălesc, apoi se sting, înghiață
 Și pier ca 'n fluturări de-aripe.

Și 'n urma lor, povară 'ntreagă
 Si peste gând și peste suflet
 Nămeți 'și așterne 'n cet Tristețea...

Și 'n van se 'ncearcă Frumusețea,
 Să facă pe-un sărman poet
 Al vieții rost să-l înțeleagă...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RAUL CELERASTRA.

REVISTA CRITICA

* In ziua de 24 Iulie 1909, am primit «Revista Idealistă» pe lunele Septembrie și Octombrie 1908!... Care va să zică, după ce revista a făcut înconjurul lumii timp de 11 luni, a sosit abia și în București. D. Holban să reclame la poștă, pentru că dela Mogoșești (jud. Dorohoi) și până la București, orice corespondență poate ajunge în cel mult două zile. Consecventă datei la care a apărut «Revista Idealistă» face recenziile revistelor și cărților din anul trecut. Afară de articolul d-lui N. Zaharia, nu mai avem *nimica* de citit în revista simpaticului ex-consul.

* O nouă revistă, «Junimea», a început să apară la Râmnicul-Vâlcea. Director responsabil: d. I. Gh. Fărcășanu (?) Revista publică lucruri vechi de d-nii Dinu Ramură, Bossuet, Homer etc. Faptul că d. I. Gh. Fărcășanu este un nume așa de bine necunoscut pe arena publicistei noastre ne scutește de a mai face alte comentarii asupra apariției «Junimei» căreia, în tot cazul, îi urăm viață lungă.

* Nu înțelegem de loc pentru ce ni se trimete și nouă «Rumana Esperantisto», oficiala organo dela Rumana Esperantista Societo, propaganda gazeto dela lingvo internacia «Esperanto». Vai! cât de rău ne pare că nu avem nici măcar curiozitatea să tăiem filele aceste reviste.

„MINERVA“ INSTITUT DE ARTE GRAFICE
ȘI EDITURA

BULEVARDUL ACADEMIEI, 3. — EDGAR QUINET, 4. — BUCUREȘTI

A APĂRUT :

CANTECUL AMINTIRII

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE

MIHAIL SADOVEANU

PRETUL : LEI 2.—

De Vânzare la toate Librăriile

BIBLIOTECA
MINERVEI

A APĂRUT :

LEON TOLSTOI

AMINTIRI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE LA

SEVASTOPOL

TRADUCERE DE

N. CADIOSCHI

Volumul I.

No. 47
30 BANI

